

Konferencja „Rok 1945 na Pomorzu. Kres okupacji niemieckiej i obrazy początków pomorskiej rzeczywistości powojennej: spojrzenie z perspektywy 80 lat od zakończenia II wojny światowej”

Gdańsk, 7-8 maja 2025 r.

Hotel Scandic ul. Podwale Grodzkie 9

7 maja 2025 r.

10.00 – 10.20 – otwarcie konferencji

Panel I: Rok 1945 – perspektywa niemiecka

10.20–10.40 dr Paweł Kosiński (Instytut Pamięci Narodowej), Funkcjonowanie prowincjonalnej i rejencyjnej administracji niemieckiej na terenie Okręgu Rzeszy Gdańsk – Prusy Zachodnie oraz losy jej kierowników w ostatnich miesiącach wojny

10.40–11.00 dr Tomasz E. Bielecki (badacz niezależny), Działania 4. Policijnej Dywizji Grenadierów Pancernych SS na Pomorzu 02-04. 1945 r.

11.00–11.20 dr Marcin Owsiniński (Muzeum Stutthof w Sztutowie), Ostatnie walki na Żuławach i Mierzei Wiślanej – nieznany dziennik niemieckiego żołnierza

11.20–11.40 dr Dawid Kobiółka, prok. Tomasz Jankowski (Uniwersytet Łódzki, Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), Chojnicka dolina śmierci i niemiecka masowa zbrodnia z końca stycznia 1945 roku

11.40–12.00 dyskusja

12.00–12.20 – przerwa kawowa

Panel II: Rok 1945 – perspektywa sowiecka

12.20–12.40 prof. Wojciech Skóra (Uniwersytet Pomorski w Słupsku), Cele, obsada i działalność sowieckich komendantur wojskowych na zdobytych terenach Niemiec (na przykładzie powiatu słupskiego)

12.40–13.00 dr Waldemar Brenda (Instytut Pamięci Narodowej w Olsztynie), Obozy NKWD w Działdowie i Ciechanowie w świetle zeznań świadków

13.00–13.20 dr Michał Hinc (Instytut Kaszubski), Jak Ruscë przëszlë”. Domowe narracje Kaszubów o tzw. wyzwoleniu

13.20–13.40 Maria Żukowska (Uniwersytet w Białymstoku), Pomorze Gdańskie 1945 w radzieckiej i rosyjskiej edukacji historycznej. Nieobecność, przemilczenia, reinterpretacje

13.40–14.00 dyskusja

14.00–15.00 przerwa

Panel III: Rok 1945 – procesy i zmiany

15.00–15.20 dr hab. Piotr Semków, prof. AMW (Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni), Polskie struktury wojskowe na Pomorzu w 1945 r.

15.20–15.40 dr Mieczysław Kopeć (Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego), Początki dyktatury proletariatu w Polsce. Droga 1 Dywizji Piechoty na Ziemie Północne i Zachodnie Polski, pod nadzorem Wojskowego Sądu Polowego 1 Korpusu Pancernego 1944-1945

15.40–16.00 dr Witold Parteka (Politechnika Gdańska), Politechnika Gdańska w 1945 roku i udział wykładowców i studentów w początkach polskiej Uczelni oraz udział profesorów PG w odbudowie gospodarki morskiej

16.00–16.20 dr Mateusz Kubicki (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku),
Reaktywacja gospodarki morskiej. Rybołówstwo dalekomorskie i bałtyckie
1945-1948

16.20–16.30 dyskusja

16.30–16.50 przerwa kawowa

Panel IV: Rok 1945 – perspektywa podziemia niepodległościowego

16.50–17.10 dr Alicja Paczoska-Hauke (Instytut Pamięci Narodowej w
Bydgoszczy), Trudne życiowe wybory byłych członków Okręgu Pomorskiego
Armii Krajowej po zakończeniu II wojny

17.10–17.30 dr hab. Piotr Niwiński prof. UG, (Instytut Pamięci Narodowej w
Gdańsku, Uniwersytet Gdański), Z Wilna na Pomorze. Eksterytorialny Okręg
Wileński AK

17.30–17.50 prof. Andrzej Gąsiorowski (Muzeum Stutthof w Sztutowie),
Rozwiązanie TOW „Gryf Pomorski”

17.50–18.10 prof. Bogdan Chrzanowski, Okręgowa Delegatura Rządu na kraj na
Pomorzu w 1945 r. Dramatyczne losy pracowników cywilnych pionu cywilnego
Polskiego Państwa Podziemnego

18.10–18.30 dyskusja

8 maja 2025 r.

Panel V: Rok 1945 – nowe otwarcie

11.00–11.20 dr hab. Sylwia Bykowska (Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk),
Gdańsk 1945. Kilka uwag o mitach i kontynuacjach

11.20–11.40 dr Renata Knyspel-Kopeć (Centralna Biblioteka Wojskowa w Warszawie), Obraz początków pomorskiej rzeczywistości powojennej w publicystyce „Dziennika Bałtyckiego” (1945)

11.40–12.00 dr Marcin Kłodziński (Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni), Najdłuższa wiosna w historii powiatu tczewskiego. Początki formowania się aparatu władzy (marzec-czerwiec 1945)

12.00–12.20 Remigiusz Ławniczak (Instytut Pamięci Narodowej w Bydgoszczy, Szkoła Doktorska Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), Pozainstytucjonalne i żywiołowe formy oporu społecznego mieszkańców województwa pomorskiego w 1945 roku

12.20–12.40 dr Michał Sywula (Uniwersytet WSB Merito w Gdańsku), Pierwsze kadry Milicji Obywatelskiej

12.40–13.00 Krzysztof Filip (Instytut Dziedzictwa Solidarności), Kłopotliwy „sojusznik”. Działania żołnierzy Armii Czerwonej w zdobytym w marcu 1945 roku Gdańsku, Sopocie oraz Starogardzie w świetle dokumentacji Milicji Obywatelskiej. Podobieństwa i różnice

13.00–13.20 dyskusja

13.20–14.20 przerwa

Panel VI: Rok 1945 – ludzie i zmiany

14.20–14.40 dr Daniel Gucewicz (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), Kościół gdański A.D. 1945. Sytuacja duszpasterska w Gdańsku i Sopocie po zakończeniu walk

14.40–15.00 dr Jan Hlebowicz (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), "Ludność [...] musi ze wszystkim rozpoczynać od początku, często bez chleba i bez odzieży".

Działalność charytatywna kościelnej organizacji "Caritas" na Pomorzu Gdańskim w latach 1945-1948

15.00–15.20 dr Daniel Czerwiński (Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku), Człowiek, który odwodnił Żuławy. Stefan Homan i jego relacje z władzami

15.20–15.40 dr hab. Radosław Biskup (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Wincenty Zgliczyński (1913-1993): twórca polskiej szkoły w Mielcu/Milewie/Miłoradzu na Żuławach w 1945 r

15.40–16.00 Arkadiusz Piecyk (Uniwersytet Pomorski w Słupsku), Działalność Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Słupsku w 1945 roku. Kadry, rezultaty i patologie

16.00–16.20 Paweł Sztama (Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum Żołnierztwa Wyklętych i Więźniów Politycznych w PRL), Droga do bezpieki pierwszego szefa Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Gdańsku Grzegorza Korczyńskiego (1915-1945)

16.20–16.40 dyskusja i zakończenie konferencji

Wydarzenie towarzyszące

Otwarcie wystawy „Domy płoną, kobiety krzyczą, zabawili się do woli”. Armia Czerwona w województwie gdańskim w 1945 roku

8 maja 2025 r. godz. 10.00

Gdańsk Targ Węglowy (plac pomiędzy Bramą Wyżynną a Katownią)